

Informatiebulletin 1

CLD

"Vertrouwen in jongeren en dus in de toekomst"

gymnasium • atheneum • havo • mavo • beroepsgericht onderwijs (vmbo-kbl/bbl)

Nachtmerries en dagdromen

Stel je voor: we leven in 2025. Door de gangen van de school lopen gewapende bewakers. Er is een hoog hek rond de school. Er zijn toegangspoor-tjes. Door middel van een irisscan en digitale fouillering wordt erop toegezien dat er alleen mensen in het gebouw zijn die er thuishoren. Onge-wenste spullen komen niet binnen. Leerlingen zijn van half negen tot vijf uur op school; de absentiecontrole is waterdicht; geen leerling of perso-neelslid komt de school ongezien in of uit.

Simon Belder, directeur mavo, havo, vwo

Het ziet eruit als een horrorverhaal. Hoe heeft het in 2025 zover kunnen komen? Het antwoord is: dit is de uitkomst van een maatschappelijke ontwikkeling waarin veiligheid boven alles gaat. De school moest er wel in mee. Het resultaat: een veilige leerom-

geving. En wat zien we verder zoal in 2025? Bij de veilige leeromgeving horen digitale volgsystemen voor alle leerlingen die een ICT-gestuurd gepersonaliseerd leertraject aangeboden krijgen. Er zijn buitenschoolse activiteiten voor leerlingen. Die hebben tot doel burgerschapsvorming en de opbouw van een breed inzetbare beroepsbevolking. Leraren zijn er voor de kennisoverdracht. Pedagogische specialisten spreken ouders aan op hun opvoedkundige verantwoordelijkheid.

Dit scenario heb ik niet zelf verzonnen. Het is de schets van een mogelijke toekomst voor het Nederlandse onderwijs, ontwikkeld voor de stichting Technasium door de futuroloog Jan Nekkers. Die heeft nagedacht over de ontwikkelingen voor de komende tien jaar. Niemand verwacht overigens dat deze toekomstbeelden letterlijk zullen uitkomen. Ze zijn een uitvergroting van trends die nu al zichtbaar zijn. De bedoeling is

scholen te helpen scherp na te denken over de toekomst.

Op het CLD hoeven we niet vooruit te kijken tot 2025, maar wel tot 2020; wij maken namelijk een schoolplan voor de komende vier jaar. De vraag komt op: zijn we nu als CLD op weg in de richting van het geschetste verhaal, of zien we ook alternatieven?

Hoe gaan wij vorm geven aan ons motto: vertrouwen in jongeren, vertrouwen in de toekomst? We hebben twee routes. We kijken naar maatschappelijke ontwikkelingen en op grond van onze waarnemingen maken we keuzes. Dat is de route van de logica. De tweede route is: in verbinding blijven met onze roots.

Hoe zie ik dat? Vergelijk het met landelijke verkiezingen. Je kunt wel afgaan op de beloftes van de politieke partijen, maar er gebeuren altijd dingen die niet voorzien

Colofon

Het CLD biedt opleidingen op vmbo, mavo, havo, atheneum en gymnasium niveau. Vormend en vernieuwend onderwijs, waarbij vertrouwen en verantwoordelijkheid centraal staan.

Het informatiebulletin is een schoolbreed magazine. Het verschijnt drie maal per jaar in een oplage van 3.500. In dit magazine worden ontwikkelingen en achtergronden op het gebied van onderwijs bij het CLD beschreven. Een selectie van aankondigingen en verslagen van activiteiten vanuit de verschillende locaties worden opgenomen evenals mededelingen of informatie vanuit het bestuursbureau van SCO Delft e.o. Ouders van onze leerlingen krijgen het informatiebulletin per post toegezonden. Voor belangstellenden is het blad op aanvraag verkrijgbaar. De digitale publicatie is beschikbaar via de website van het CLD.

Eindredacteur: Monique Radder
Tekstredactie: Ineke Nieuwstraten
Tekstredactie: Wilfried Sedee

Druk: Drukkerij Van de Sande
Vormgeving: Theo van Vliet

Publicatiedatum: oktober 2016

Contact

Monique Radder
Beleidsmedewerker pr en communicatie
Bestuursbureau SCO Delft e.o.
T 015 2154884
M 06 55153859
E m.radder@scodelft.nl

Overname van tekst en/of beeld mag alleen met toestemming van de eindredacteur en onder vermelding van de bron.

Christelijk Lyceum Delft

E info@chrlyceumdelft.nl
I www.chrlyceumdelft.nl

Locatie Molenhuispad - havo/vwo

Molenhuispad 1, 2614 GE Delft
T 015 268 43 30

Locatie Hof van Delft - mavo/havo

Obrechtstraat 48, 2625 XN Delft
T 015 268 43 70

Locatie sc Delfland - vmbo-kbl/bbl

Juniusstraat 6, 2625 XZ Delft
T 015 200 00 14

Het CLD maakt deel uit van de Stichting Christelijk Onderwijs Delft e.o. (SCO Delft e.o.). De stichting bestuurt acht basisscholen en één school voor voortgezet onderwijs: het CLD. Zie voor meer informatie www.scodelft.nl.

waren toen de partijprogramma's opgesteld werden. Dus kun je je maar beter afvragen of partijen uitgangspunten hebben die hen in staat stellen verstandig te reageren bij onvoorziene omstandigheden. Hetzelfde geldt voor de school. Er zullen altijd nieuwe discussies ontstaan. Een voorbeeld: op dit ogenblik wordt er veel gesproken over de tweedeling in de maatschappij, die door het onderwijs versterkt zou worden. Als CLD zullen we positie moeten kiezen. Ons denken is al wel gestart, maar een koers staat nog niet vast. Duidelijk is al wel dat we blijven uitgaan van een realistische maar optimistische kijk. Iedereen kan zich ontwikkelen en groeien; iedereen kan nieuwe vaardigheden leren om zijn eigen keuzes te maken nu en in de toekomst.

Ik eindig met een tweede plaatje; op het eerste gezicht lijkt dat wat lieflijker.

De maatschappij van 2025: we leven in een circulaire economie; veel producten worden geleverd met 3D-printing. Via de ICT staan we voortdurend met elkaar in verbinding. De overheid kan zich beperken tot het bewaken van de veiligheid. Ook met het onderwijs bemoeit de overheid zich nauwelijks meer. De burger regelt het grootste deel van zijn leven zelf.

Het traditionele schoolgebouw is verdwenen. Er zijn flexwerkplekken en onderzoekslabs, en ja ook nog wel een paar theorielokalen. Het is op school een komen

en gaan van leerlingen. Die vullen een groot deel van hun tijd met praktijkleren in bedrijven. Die zetten op hun beurt leerlingen graag in omdat ze creatief en innovatief zijn. De grens tussen werken en leren is vervaagd, kinderarbeid is geen probleem. Absentiecontrole is ouderwets; de leerlingen zijn gemotiveerd. Levenslang leren is de norm en iedereen kan weer naar de schoolbanken wanneer de behoefte ontstaat. Ook al is dit plaatje meer idyllisch, bij nader inzien roept het toch ook de nodige vragen op.

Voor dit artikeltje heb ik de scenario's van Jan Nekkens wat ingekort, maar in de kern kloppen ze. Ik was erbij toen ze gepresenteerd werden aan een grote groep schoolleiders. Hun werd gevraagd wat ze hoopten: vrijwel iedereen koos het lieflijke tweede scenario. Vervolgens werd gevraagd wat hun verwachtingen waren: ze waren bang dat het eerste scenario dichter bij de waarheid kwam. Pes-simistische mensen die schoolleiders...

Op het CLD willen we de leerlingen helpen zich te ontwikkelen tot waardevolle mensen en deelnemers aan de maatschappij. En dat past beter bij het tweede scenario. Tegelijkertijd zijn we realistisch genoeg om te beseffen dat leerlingen opvoeding nodig hebben. Dat is een proces van vallen en opstaan, en ook van grenzen stellen. Opvoeden betekent ook dat we hen helpen omgaan met de risico's van vrijheid. Tussen nachtmerrie en dagdroom bevindt zich de realiteit.

STUDIEMARKT
CHRISTELIJK LYCEUM DELFT

save the date

Vrijdag
20 januari 2017
15.00 - 17.00u

Molenhuispad - havo/vwo

Locatie Molenhuispad

Technasium: start meesterproef!

Aan het eind van dit schooljaar zal de eerste lichter leerling van vwo-6 hun technasiumopleiding afronden met een meesterproef. Vorig schooljaar was de eerste groep leerlingen uit havo-5 al aan de beurt. Zij hebben allemaal hun meesterproef succesvol afgelegd en hebben naast hun havo-diploma een technasiumcertificaat ontvangen. De vwo-leerlingen bereiden zich voor op een universitaire studie.

Marijke Eijken, docent O&O
Brigit Hoogenberk, technator

In het eindexamenjaar moeten de leerlingen voor het vak Onderzoeken en Ontwerpen (O&O) zelf een opdrachtgever zoeken voor wie ze een probleem kunnen gaan oplossen. Ze werken net als de voorgaande jaren in groepjes van drie of vier leerlingen aan het project en krijgen daarbij ondersteuning van hun O&O-docent en een expert uit het hoger beroepsonderwijs of het wetenschappelijk onderwijs. Hun oplossing presenteren

zij aan hun opdrachtgever in de vorm van een ontwerp of een onderzoeksverslag. Deze meesterproef vormt voor hen een onderdeel van het schoolexamen.

Dit schooljaar gaan vier groepen uit havo-5 en vijf groepen uit vwo-6 zich voorbereiden op de meesterproef. Zo gaan enkele leerlingen uit vwo-6 een logistiek probleem oplossen voor Rotterdam Mainport University. Bij dit project ontwikkelen ze een snelle en prettige bootverbinding voor de studenten tussen de noord- en zuidlocatie. Andere leerlingen werken aan een project voor Trias Westland, een bedrijf dat onderzoek doet naar aardwarmte als duurzame oplossing voor de Westlandse warmtebehoefte. Zij gaan de optimale aansluiting van aardwarmtebuizen onderzoeken.

In havo-5 gaat een groepje leerlingen aan de slag voor ontwerp bureau Fabrique in Delft. Zij gaan een oplossing ontwerpen voor de open ruimtes tussen twee zonneschermen. Voor het bedrijf Boreal Laser dat een

lasertechnologie ontwikkelt waarmee men gassen kan detecteren, gaat een groepje leerlingen een manier ontwerpen om deze ingewikkelde technologie op een simpele manier aan de klanten van Boreal Laser te kunnen uitleggen. Een ander groepje zal voor Delft Dynamics een dronelandingsplatform voor op een schip ontwerpen, waarbij stabiliteit en bevestiging een grote uitdaging zullen zijn.

Op 13 maart 2017 zullen de leerlingen hun meesterproef aan de opdrachtgevers, expertbegeleiders en de docenten presenteren. De afsluiting van de meesterproef van deze lichter van onze eindexamenleerlingen zal een feestelijk karakter krijgen waarvoor wij de ouders dan ook zeker zullen uitnodigen. Dit schooljaar levert dan ook het vwo voor het eerst op het CLD technasiumleerlingen af die examen hebben gedaan in het vak O&O!

[Technasium]

Locatie sc Delfland Bijna klaar!

De nieuwbouw voor sc Delfland is inmiddels zo vergevorderd dat het gebouw herkenbaar is als je de ontwerpteekeningen hebt gezien. Nog even en we verhuizen naar een opvallend gebouw, direct tegen het centrum van Delft, met een geweldig uitzicht over de stad.

Charles Barto, directeur beroepsgerichte leerwegen

Ook de binnenkant begint op een echte school te lijken. In de centrale hal is veel hout gebruikt. Gecombineerd met lichtstraten op het dak geeft dat een moderne vriendelijke uitstraling. Opvallend is ook het enorme oppervlak van de sporthal in het gebouw met een extra ruimte bestemd voor fitness.

In het gebouw is waar mogelijk gebruik gemaakt van duurzame materialen. Je ziet dat terug in het gebruikte hout maar ook bijvoorbeeld in de led-verlichting die overal wordt geïnstalleerd. Op het dak staan enorme luchtbehandelingskasten waarmee het binnenklimaat goed kan worden gere-

geld en zonnepanelen waarmee een deel van het energieverbruik van het gebouw kan worden opgewekt.

We kijken al heel lang uit naar het moment dat we het huidige gebouw achter kunnen laten en het nieuwe kunnen gaan bewonen. Eind november zal het naar verwachting zo ver zijn. Dat is de volgende uitdaging waar we voor komen te staan. Hoe verhuis je een school met meer dan 400 leerlingen, computers, machines, leskeukens, meubilair, boeken en nog veel meer? En dat midden in het schooljaar terwijl het onderwijs gewoon door moet gaan.

Om te beginnen vraagt dat om een zorgvuldige planning. Niet alleen voor het verplaatsen van meubilair en apparatuur maar ook voor de lessen die in de verhuisperiode gegeven gaan worden. Over welk materiaal kunnen we nog beschikken? Staat de keuken er nog of wordt die al voor een deel overgeplaatst naar de nieuwbouw? De meeste apparatuur kan nu eenmaal niet in één dag worden verhuisd zodanig, dat er de vol-

gende dag in de nieuwbouw weer gebruik van kan worden gemaakt. In sommige gevallen zijn installateurs enkele weken bezig om apparatuur goed te plaatsen, aan te sluiten en af te stellen. De planning is dat het grootste deel van de inventaris in de week van 5 december 2016 wordt verhuisd.

Leerlingen hebben die week een toetsweek en zullen iedere dag twee toetsen maken en de gelegenheid krijgen zich thuis voor te bereiden op de toetsen voor de volgende dag. Zo hebben de collega's de gelegenheid om hun lesmateriaal te verhuizen. Ook de roostermaker wacht een tijdrovende taak. Het lesrooster moet worden omgevormd naar de situatie in het nieuwe gebouw. Er moet rekening worden gehouden met nieuwe mogelijkheden en onmogelijkheden en dat is niet eenvoudig. Vanaf 12 december hopen we met collega's en leerlingen de nieuwbouw te betrekken. Voor de kerstvakantie kunnen we dan alvast twee weken oefenen voor een nieuw kalenderjaar in een nieuw gebouw.

Locatie Molenhuispad

Mag ik me even voorstellen?

Dit schooljaar zijn er op de locatie Molenhuispad drie nieuwe teamleiders gestart. Ze stellen zich graag even aan u voor.

Gerda Hunink, *teamleider havo 4*

Ik ben Gerda Hunink en vanaf dit jaar teamleider havo-4 op het CLD. Ik heb in mijn leven zowel in het bedrijfsleven als het onderwijs gewerkt.

Na de geboorte van onze jongste dochter (1993) heb ik een tijd voor mezelf gewerkt, maar het onderwijs bleef in mijn achterhoofd altijd aanwezig. Als ik kijk naar de dingen die ik gedaan heb, vond ik werken in het onderwijs het leukste, maar ook het meest intensieve wat ik gedaan heb. Omdat het bleef trekken ben ik in 2010 weer Management en Organisatie (M&O) gaan geven op het ISW in Naaldwijk. Eerst een kleine baan, om te kijken of ik het nog kon, maar voor het jaar om was werkte ik door vervanging bijna volledig. Ik vond het heerlijk om weer in het onderwijs werkzaam te zijn en heb de jaren erna veel taken naast het lesgeven op mij genomen. Na zes jaar wilde ik nog graag een stap maken naar het teamleiderschap en deze kans heb ik op het CLD gekregen. Ik hoop dat ik in deze functie zowel mijn teamleden als de leerlingen kan ondersteunen waar dat nodig is en te zorgen dat alle praktische zaken die bij mijn baan horen goed geregeld zijn. Daarnaast hoop ik mijn in het bedrijfsleven opgedane ervaringen te kunnen gebruiken in mijn baan. Mijn eerste weken hier ervaar ik als druk, met

ongelofelijk veel nieuwe informatie en heel fijne collega's die de tijd nemen om alles uit te leggen, waar ik erg dankbaar voor ben. Kortom ik zie de toekomst positief in!

Eind van dit jaar ben ik 35 jaar getrouwd met mijn Hans, die thuis zorgt dat alles draait. We hebben twee zoons en een dochter, die inmiddels allemaal op zichzelf wonen. De oudste is ook in het onderwijs werkzaam als docent aardrijkskunde.

In mijn vrije tijd zit ik graag in mijn tuin of heerlijk in mijn relaxstoel met krant of boek of kletsend met vrienden of vriendinnen.

Ik hoop dat jullie een beetje kijk op mijn leven hebben gekregen. Het echte leren kennen komt wel in de loop der tijd.

Hugo Jacobs, *teamleider brugklassen havo/vwo*

Mijn naam is Hugo Jacobs en met ingang van dit nieuwe schooljaar ben ik werkzaam als teamleider brugklas op de locatie Molenhuispad. Ik ben 41 jaar en woon samen met mijn vrouw en drie kinderen in Den Hoorn onder de rook van Delft.

Als docent geschiedenis heb ik jarenlange onderwijservaring in het voortgezet- en hoger onderwijs. Leidinggevende ervaring deed ik op bij het ministerie van volksgezondheid in Australië en binnen de Nederlandse onderwijssector. Na de eerste paar weken op het CLD voel ik me vooral heel erg welkom en ben ik positief getroffen door de professionaliteit van mijn collega's. Ik heb er heel veel zin in.

Daniël van Etten, *teamleider vwo 5, 6*

Beste ouders en leerlingen,

Na 18 jaar Christelijk Lyceum Zandvliet ben ik begonnen aan een nieuwe baan, hier op het CLD, als teamleider 5- en 6-vwo. Dat is best even wennen. Voor mij een nieuw en spannend begin, het doet bijna denken aan de eerste weken als brugklasleerling of als beginnend docent. Wat onmiddellijk opvalt is het goede contact tussen docenten en leerlingen. Daar mag iedereen op het CLD best trots op zijn.

Wat betreft mijn ambities voor het komend jaar, dat vind ik interessant, ik ben me nu nog erg aan het oriënteren en druk bezig zoveel mogelijk collega's en leerlingen te leren kennen. Als stip op de horizon kan ik wel iets vertellen over wat mijn ideeën zijn over de middelbare schoolperiode van een CLD-leerling. Ik wil graag dat als leerlingen terugdenken aan het CLD, zij hun schooltijd als prettig hebben ervaren, als een tijd waarin ze niet alleen een mooi diploma hebben behaald, maar ook ervaringen hebben opgedaan waar ze in de rest van hun studerende leven iets aan hebben. Denk aan een buitenlandreis, een nuttig of leerzaam project of misschien hebben ze ook wel geleerd hoe ze samen moeten werken, of hoe ze een conflict kunnen oplossen. Allemaal zaken die niet op het diploma staan, maar die leerlingen wel verder kunnen helpen in het leven.

Ik kijk ernaar uit om samen te werken met leerlingen, collega's en ouders en ik hoop de gezamenlijke energie zo te bundelen dat de leerling zijn of haar top kan bereiken.

Locatie Hof van Delft

"Schoolwide Positive Behavior Support"

Stelt u zich eens voor...u wandelt een middelbare school, ergens in Nederland, binnen. Boven de voordeur zijn de woorden Veiligheid, Respect en Verantwoordelijkheid duidelijk leesbaar. De grote pauze is in volle gang, maar de aula ziet er keurig uit. Geen boterhamzakje ligt er op de grond. Later op de dag valt op hoe rustig het is in de school. Leerlingen zijn zelfstandig aan het werk in een schone studieruimte, alle leeftijden zitten door elkaar. In alle ruimtes hangen posters met positief geformuleerde verwachtingen over welk gedrag er van de leerling op die plek verwacht wordt. De leerlingen houden zich daar aan. Er hangt een prettige sfeer en iedereen is zacht prattend en geconcentreerd aan het werk.

Pauline Groenendijk, docent Frans

Positief schoolklimaat

Dit is dagelijkse realiteit op het Kandinsky College in Nijmegen, één van de scholen voor voortgezet onderwijs in Nederland waar Schoolwide Positive Behavior Support (SWPBS - kortweg PBS) is ingevoerd. Een

schoolbrede aanpak die zich richt op het gedrag en een positieve benadering van leerlingen. Vorig schooljaar brachten we met een aantal collega's van de Hof van Delft een werkbezoek aan het Kandinsky en wij konden met eigen ogen zien wat PBS betekent voor het schoolklimaat en het gevoel van welbevinden van de leerlingen. Ook bezochten wij een PBS-netwerkdag waarin verschillende scholen zich presenteerden en hun ervaringen met het invoeren van PBS deelden. Zo werd ons de positieve invloed van PBS op het schoolklimaat duidelijk. Als je PBS toepast, verschuift je aandacht namelijk van zien en bestraffen van ongewenst gedrag naar aanleren en bekrachtigen van gewenst gedrag. Met als resultaat een positief schoolklimaat: ongewenst gedrag neemt af, leerprestaties worden beter en leerlingen én docenten hebben het beter naar hun zin.

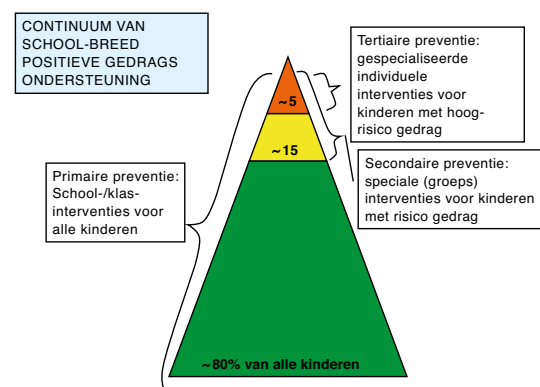
Geen circusdier

PBS is inmiddels op veel basis- en middelbare scholen in Nederland en daarbuiten effectief gebleken. PBS gaat ervan uit dat goed gedrag aan te leren is. Gedrag levert immers altijd iets op. We kennen allemaal de leerling die maar blijft roepen door de

klas. Als dit de aandacht van de docent oplevert, dan is de kans groot dat de leerling het een volgende keer weer zal doen. Dus: negatief gedrag zien, bekrachtigen en belonen betekent dat een leerling het negatieve gedrag herhaalt. PBS maakt gebruik van dat principe maar draait het om: wat als we nou eens het positieve gedrag zien, bekrachtigen en belonen, dan is het toch logisch dat juist dit gewenste, positieve gedrag herhaald wordt?

PBS is dus gebaseerd op het aanleren van goed gedrag. Dit kan niet zonder *duidelijke gedragsverwachtingen*, die je als school dient te formuleren. Deze gedragsverwachtingen zijn gebaseerd op de kernwaarden van de school, omgezet in concreet gedrag. Vervolgens leer je deze *gedragsverwachtingen actief* aan, door ze duidelijk te communiceren, te oefenen, voor te doen en gedragslessen te geven. Gedrag is dus een vák op een PBS-school. Filmpjes en posters die verduidelijken welk gedrag er in welke ruimte verwacht wordt, horen hier bij.

Gewenst gedrag wordt erkend en systematisch bekrachtigd. Hoe? Door allereerst te laten merken dat je het ziet als een leerling het gewenste gedrag toont. Het geven van complimenten en soms een beloning is een belangrijk onderdeel van PBS. Niet omdat een leerling een handeling of opdracht zou moeten doen om een beloning te krijgen. Een leerling is immers geen circusdier... Het gaat bij PBS om een positieve basishouding waarbij gewenst gedrag van een leerling oprecht gewaardeerd wordt. Op onze vraag wat zij van PBS merkte in het contact met de docenten antwoordde een leerlinge dan

ook: "Docenten hoeven niet altijd iets te zeggen, je kunt het ook vóelen."

Voorspelbaar en eenduidig

Is er dan helemaal geen ongewenst gedrag meer op een PBS-school? Natuurlijk wel. Maar de *aandacht voor ongewenst gedrag wordt gemarginaliseerd*. Dus spreek eens uit in de klas hoe fijn het is dat vandaag zoveel leerlingen hun boeken bij zich hebben...in plaats van je te richten op die paar leerlingen die dat niet hebben. En zeg eens tegen een klas dat ze goed aan het werk zijn en dat het een topklas is...in plaats van je aandacht vooral te besteden aan die paar leerlingen die met van alles bezig zijn, behalve met jouw opdrachten. En last but not least: wees duidelijk en consequent met de gevolgen van onaanvaardbaar gedrag. Aanhoudend ongewenst gedrag heeft vanzelfsprekend consequenties. Maar een PBS-school gaat op een voorspelbare en eenduidige manier om met onaanvaardbaar gedrag. Leerlingen weten waar ze aan toe zijn en wat ze kunnen verwachten. Dit geeft duidelijkheid voor iedereen en het verhoogt het gevoel van veiligheid.

Piramide

In Nijmegen en op andere scholen in Nederland is een positief schoolklimaat ontstaan waarin leerlingen én docenten zich prettig voelen. Dat lukte door de principes van PBS in praktijk te brengen. Voor alle PBS-scholen geldt dat zo'n 90% van de leerlingen doorgaans genoeg heeft aan bovenstaande, algemene, voornamelijk op preventie gerichte interventies en zij hoeven geen extra gedragsondersteuning (de interventies in het groene gebied van de piramide: voor *alle* leerlingen, zie afbeelding onderaan pagina 6).

Voor *sommige* leerlingen (7-10%) zijn de groene interventies niet genoeg. Voor hen zijn er de interventies in het gele gebied. Deze leerlingen krijgen extra ondersteuning in groepjes, zodat ook zij gewenst gedrag kunnen ontwikkelen. En de specifieke, doelgerichte interventies in het rode gebied zijn er voor *enkele* leerlingen voor wie ook de gele interventies niet toereikend zijn. Zij krijgen intensieve, individuele zorg op het gebied van gedrag, waarbij nauw samengewerkt wordt met de zorg binnen school.

Brede samenwerking

Wil een school daadwerkelijk een PBS-school worden, dan is participatie van iedereen die met de school te maken heeft cruciaal. Daar verwijst het *begrip* schoolwide naar. Dus docenten én leerlingen. En óók ondersteunend personeel. En zeker ook de ouders. Zij worden er bij betrokken en met hen wordt intensief samengewerkt. Er ontstaat dus een brede samenwerking tussen iedereen die

met de school en met de leerlingen te maken heeft. Deze samenwerking is een belangrijke factor in het succes van PBS.

Hof van Delft als PBS-school

De casus van Nijmegen en de presentaties van de scholen tijdens de PBS-netwerkdag bleken een overtuigende bevestiging van wat bij honderden andere scholen, wereldwijd, aan PBS-resultaten is gerapporteerd. Daarom hebben wij besloten dit schooljaar te starten met de invoering. Het zal een aantal jaren duren voordat we de maximale effecten hebben bereikt. Daarom is het zo

belangrijk telkens te meten waar we zijn, wat we nu hebben bereikt en wat er vervolgens moet gebeuren. PBS werkt voortdurend met feiten, data en stemt daar de vervolgacties op af. Van het wegen van het afval in de aula tot het precies bijhouden hoeveel leerlingen hun huiswerk hebben gemaakt, om maar eens wat te noemen. Op die basis stelt het PBS-team nieuwe interventies voor. Hierover zal ik in een volgend artikel over PBS iets meer uit de doeken doen.

Meer informatie?

E: p.groenendijk@chrlyceumdelft.nl

Locatie sc Delfland

Eerste schoolweek

Om aan de nieuwe school en aan elkaar te wennen, zijn er ook dit jaar in de brugklas weer wactiviteiten op sc Delfland gehouden.

Marieke van Bentum, *teamleider beroepsgerichte leerwegen*

De leerlingen hebben onder begeleiding van hun mentor met hun klas kennismakingsspelletjes gedaan en in groepjes een fotopuzzelquiz door de school gemaakt om het gebouw goed te leren kennen. Ook is

er veel gesport, in klasverband, maar ook in groepjes, zowel in als om de school. De leerlingen hebben zelf een lunch gemaakt en op donderdag werden de wendagen afgesloten met een barbecue. Hierbij waren de meeste docenten die les geven aan de bruggers aanwezig, zodat de eerste lessen vanaf vrijdag op een prettige manier konden starten.

Locatie Molenhuispad

Goede Doelen Dag: 22 december 2016

Eens per twee jaar wordt op de locatie Molenhuispad een Goede Doelen Dag georganiseerd. Voor de zomer hebben collega's en leerlingen de mogelijkheid gehad zich uit te spreken over vijf goede doelen. Bijna 500 leerlingen en collega's hebben hun stem uitgebracht met een nek-aan-nek race tussen Warchild en KiKa tot gevolg. Met uiteindelijk KiKa als winnaar.

Dennis Geurts, *voorzitter Goede Doelen Dag*

Gerard van Gaalen, *teamleider havo 2-3*

Gerben Nagel, *teamleider vwo 4*

"KiKa heeft als doel: het werven van fondsen voor vernieuwend onderzoek en andere activiteiten op het gebied van kinderkanker, gericht op minder pijn en strijd, meer genezing en een hogere kwaliteit van leven op latere leeftijd. Daarnaast richt KiKa zich op het geven van voorlichting.

Meer specifiek streeft KiKa naar:

1. Verhoging van de genezingskans.
2. Verbetering van de kwaliteit van de behandeling (minder agressief waar mogelijk).
3. Vermindering van bijwerkingen na de behandeling (effecten op latere leeftijd)." (bron: website KiKa)

Met elkaar willen we op 22 december een zo groot mogelijk bedrag inzamelen en met een delegatie leerlingen overhandigen aan KiKa. De exacte invulling zal de komende maanden worden onthuld. Het zal een dag worden waar de leerlingen hun vele verschillende talenten kunnen inzetten. Er zullen diverse activiteiten worden georganiseerd, uiteenlopend van sportactiviteiten tot een fancy fair die doorloopt tot in de avond.

22 december valt in een drukke periode. We willen juist in de periode rondom de kerst ook aandacht besteden aan onze naasten. Reserveert u daarom de datum alvast in uw agenda?

U kunt ons helpen door uw:

- meeleven met de acties van uw kind;
- aanwezigheid op de fancy fair;
- positieve reactie op het moment dat er ouders worden gevraagd om bij een activiteit mee te helpen.

Met vereende inspanning rekenen we op een mooie dag!

Locatie Molenhuispad

Introductie brugklas

Hoe mooi om te zien dat er ook dit jaar weer veel nieuwe brugklassers een start hebben gemaakt op onze school.

Hugo Jacobs, *teamleider brugklassen havo/vwo*

Enthousiast, een beetje zenuwachtig en reuze nieuwsgierig gingen onze eerstejaars op pad met hun nieuwe mentoren. Hulde aan het mentorenteam voor de vlekkeloze organisatie!

Locatie Molenhuispad

Uitbreiding Molenhuispad gereed

Onze nieuwbouw is op 11 juli jl. opgeleverd en op 30 september officieel geopend! Het gebouw heeft een industriële uitstraling. De architect wilde zo een koppeling maken met ons technasium. Bepaalde structurelementen van het gebouw blijven zichtbaar voor de gebruikers. Dit nodigt de leerlingen uit om na te denken over het ontwerp en de ontwikkeling van een dergelijk groot gebouw.

Cees van Rees, locatiemanager Molenhuispad

In het nieuwe gebouw bevinden zich 20 zeer ruime lokalen, 2 remedial teaching-lokale en 5 kantoren. Alle lokalen zijn uitgerust met moderne interactieve beamersets en mooi strak meubilair. Eén van de lokalen is volledig ingericht op de Structuurklas. In deze klas bevinden zich leerlingen van het 1e en 2e leerjaar die extra begeleiding nodig hebben voor de overstap naar regulier voorgezet onderwijs.

Op de begane grond bevindt zich het HOT-plein. Hier worden de vakken Handvaardigheid, O&O en Techniek (HOT) geïntegreerd gegeven. Dit betekent dat zowel collega's als leerlingen van elkaars expertise

en middelen gebruik kunnen maken tijdens deze lessen. De grote centrale entree van het nieuwe gebouw kan tevens dienst doen als auditorium, met de trappen als collegebanken.

Het gebouw kent veel lichtinval. En tijdens de hittegolf in september hebben we meteen gemerkt dat het gebouw is voorzien van een uitstekend klimaatcontrolesysteem.

De verhuizing van de dependances (voormalig Combiwerkterrein en de Colijnlaan) naar de nieuwbouw was een forse logistieke operatie. Die is voorspoedig verlopen. In het 'oude' gebouw moesten ook aanpassingen gedaan worden om de gebouwen op elkaar te laten aansluiten. Dat was een mooie kans om gelijk een aantal verbeteringen aan te brengen.

Wethouder Aletta Hekker en directeur Simon Belder hebben tijdens de officiële opening op 30 september medewerkers en externe genodigden toegesproken. Op het schoolplein vonden die middag allerlei feestelijke activiteiten plaats voor de leerlingen.

Locatie Hof van Delft

Wenweek 2016

Dinsdagochtend zaten de leerlingen van de eerste klas allemaal in de aula te wachten op wat komen ging. De één zat erbij alsof hij al jaren op de locatie Hof van Delft rondliep, de ander zat wat rond te kijken en vroeg zich af wie zijn vrienden en vriendinnen zouden worden en of de leraren wel een beetje aardig zouden zijn. Weer een ander was toch wel wat zenuwachtig en was blij dat er ook een paar vriendinnen meegekomen waren.

Harm de Jong, teamleider onderbouw mavo/havo

Klokslag 9.00 uur begon de teamleider met een welkomstwoord en startte daarmee de

wenweek. Al snel gingen de leerlingen met hun mentor naar een lokaal. Mede dankzij allerlei spelletjes leerden ze hun klasgenoten en de mentor snel kennen en ontstonden er nieuwe vriendschappen. In de volgende dagen kregen ze de eerste lessen Frans, wiskunde, Engels enz. Wel even wennen, elke keer naar een ander lokaal en dan ook weer een andere leraar of lerares. Soms was het wel even zoeken.

Op woensdag deden ze een speurtocht door de school zodat al snel duidelijk was waar de kluisjes staan, waarom de conciërge erg belangrijk is en waar je de informatie over roosterwijzigingen kan vinden. Op vrijdag was er een buitenprogramma met een zelf

verzorgde picknick en een aantal spelletjes. Zo kon de eerste spannende week ontspannen worden afgesloten.

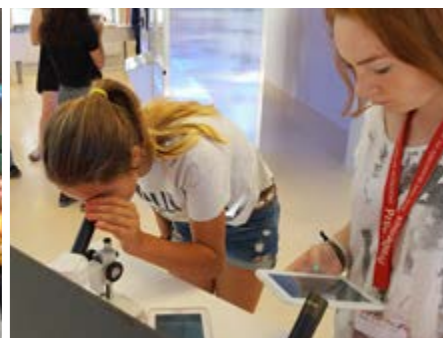
Aan het eind van de week kenden de leerlingen de school, de klasgenoten, de mentor en hulpmentoren en langzaam ook de andere leraren. Een leerling schreef: "Ik vind dat ik een leuke en gezellige klas heb en dat we er samen een gezellig jaar van maken." Ik hoop dat alle leerlingen het gevoel hebben in een leuke en gezellige klas te zitten, er met elkaar een mooi jaar van maken en dat ze daarnaast ook de resultaten halen die ze wensen.

Locatie Hof van Delft

Mavo-4 in kamerdebat

Op maandag 12 september zijn de examenklassen geschiedenis naar Den Haag vertrokken om wat meer te leren over onze democratie en politiek. Eén van de onderwerpen in het vmbo-tl-examen geschiedenis gaat over de Nederlandse staatsinrichting. Om het onderwerp voor de leerlingen tastbaarder te maken is ervoor gekozen om met deze excursie mee te doen. Leerlingen van maatschappijleer gaan ieder jaar al naar Den Haag en voor het eerst zijn de geschiedenislerlingen aangehaakt. Al met al is er een groep van ruim 60 leerlingen op pad geweest.

Ronald Wannet, *docent geschiedenis*

Roos Weber, *docent maatschappijleer*

Cindy Snijders, *stagiaire*

De excursie op het Binnenhof wordt georganiseerd door ProDemos. Het instituut houdt zich bezig met de Tweede Kamer en laat jongeren aan de politiek snuiven door middel van rondleidingen en educatieve games. ProDemos bestaat vijf jaar en is behoorlijk succesvol hierin volgens Trouw in een artikel van 20 juni 2016. In het afgelopen jaar hebben ruim 84.000 jongeren variërend van leeftijd en niveau al een dagje politiek mogen ervaren. Om hun programma's interessanter te maken, maakt ProDemos gebruik van een muntjessysteem. Elke leerling

kan muntjes verdienen met het beantwoorden van vragen of het juist uitvoeren van opdrachten. Degenen die de meeste muntjes hebben aan het einde van de dag, krijgen een prijs. Na een dag bij ProDemos hebben de leerlingen meer geleerd over de democratie en rechtsstaat in Nederland en hoe zij daar invloed op kunnen uitoefenen.

Terug in de les wordt er regelmatig nog even teruggekeken naar de excursie in Den Haag. Vooral de rondleiding in de Tweede Kamer was goed doordat leerlingen een beter beeld hebben wie nu eigenlijk waar zit en welke functie men heeft. Ook wordt er tijdens de geschiedenislessen gebruik gemaakt van het zogeheten 'krachtenveld'. Een activerende werkvorm waarbij de leerlingen de staatsinrichting van vóór 1848 moeten vergelijken met de hedendaagse. Een excursie naar ProDemos helpt om de staatsinrichting beter te kunnen begrijpen.

Tijdens de excursie zijn de leerlingen actief bezig geweest met een quiz over de politiek, zijn ze op pad geweest met tablets, en uiteraard was er een rondleiding door de Tweede Kamer. Helaas gingen we op maandag en waren veel Kamerleden niet aanwezig. Maar, vlak voor het einde van de dag, zag een aantal leerlingen een bekende: minister-president Mark Rutte liep over het Binnenhof en voor veel leerlingen was dit toch wel het hoogtepunt van de dag.

Welkom bij de gebedskring

THANK GOD

Elke maand bidden we met een groepje ouders. We bidden bijvoorbeeld voor leerlingen en/of docenten of over een specifiek onderwerp. Meebidden? Graag, u bent van harte welkom!

Data:

maandag 24 oktober 2016
maandag 21 november 2016
maandag 19 december 2016
maandag 23 januari 2017
maandag 20 februari 2017
maandag 20 maart 2017
maandag 15 mei 2017
maandag 12 juni 2017
maandag 10 juli 2017

Locatie:

Hoogenhouckstraat 54,
2614 BX Delft

Tijd:

19:45 uur – 21:15 uur

In geval van vragen of voor het aanleveren van gebedspunten kunt u contact opnemen met Daniëlle Brug (E: dcbrug@kpnmail.nl, T: 015 2568872)

Agenda

Kijk regelmatig even op onze website bij de locatie van uw kind. U vindt daar bij het menu-onderdeel **ouders** op de pagina **belangrijke data** informatie met betrekking tot ouderavonden, rapportuitreikingen, proefwerkweken etc. Ook de vakanties kunt u vinden bij dit onderdeel, op de pagina **vakanties**. In het geval u bijzonder verlof wilt aanvragen, gebruikt u dan het daartoe bestemde digitale formulier **bijzonder verlof**, dat eveneens bij het onderdeel **ouders** is opgenomen.

Contact

Wij zijn geïnteresseerd in uw mening. Indien u suggesties of opmerkingen over de inhoud van het bulletin heeft, dan kunt u die per e-mail kenbaar maken aan Monique Radder (m.radder@scodelft.nl).

CLD

Christelijk Lyceum Delft

onderdeel van SCO Delft e.o.

E info@chrlyceumdelft.nl

I www.chrlyceumdelft.nl

www.chrlyceumdelft.nl

